

«Ak Tamyň gurnaýjylary» Pentagon we Uotergeýt dawasynda nädip ele düşdüler?

Category: Kitapcy, Medisina, Söhbetdeşlik, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

"Ak Tamyň gurnaýjylary" Pentagon we Uotergeýt dawasynda nädip ele düşdüler? «AK TAMYŇ GURNAÝJYLARY» PENTAGON WE UOTERGEÝT WAKASYNDA NÄDIP ELE DÜŞDÜLER?

□ 1971-nji ýyl... Pentagonyň resmi maglumatlary çap edildi. ABŞ-nyň Wýetnam ýalany orta çykdy.

□ ABŞ-nyň prezidenti Nikson maglumatlaryň çap edilmezligi üçin «Gurnaýjy» toparyny düzdi.

□ 1972-nji ýyl... Uotergeýt partlady. Ele salnan baş «gemrijide» Niksonyň «gurnaýjylarydy».

□ Yagny... her bir ýurt daşary ýurduň gizlin gulluklarynyň ýörite birliklerine garşy hüşgär we eserdeň bolmaly.

1). 2010-njy ýylyň 30-njy noýabry... ABŞ-nyň Döwlet habar beriş serişdelerinden **«Democracy Now»**-yň («Şindi demokratiýa» habar býuletteninde **«Wikileaks»** («Syzyş») maglumatlary boýunça amerikan filosofy **Noam Homskiý** bilen söhbetdeşlik gurady. Homskiý 1971-nji ýylda wýetnam urşy bilen baglansykly Pentagonyň maglumatlaryny syzdyrandygyny aýtdy. Şol döwür ABŞ-nyň Goranmak ministrligi Pentagonda işleýän **Daniel Ellsberg** bilen **Toni Russonyň** dostdugyny, bu iki şahsyň maglumatlary nusgalap özlerine alandyklaryny aýtdy. Homskiý hem öz gezeginde bu maglumatlary metbugata berdi. Žurnalistlik taryhynyň iň uly wakalarynyň biri-de “Pentagon resminamalarynyň” paş edilmegidi!

1971-nji ýylyň 13-nji iýuny.

Wýetnam arhiwinden: Pentagonyň işleri gerimi giňeýän amerikan operasiýasynyň otuz ýylynyň yzyny çaldy.

■ HALKA ÝALAN SÖZLÄN PREZIDENTLER

ABŞ-nyň dört prezidenti... **Duaýt Eýzenhauer** (1953-1961), **Jon Kennedi** (1961-1963), **Lindon Jonson** (1963-1969) we **Riçard Nikson** (1969-1974)...

1955-nji ýylyň 1-nji noýabrynda Demirgazyk Wýetnam bilen Günorta Wýetnamyň arasynda başlan uruşda ABŞ antikommunistik Günortanyň tarapyndady! 5 milliona golaý ýönekeý wýetnamly raýat wepat boldy! ABŞ-nyň 66 müň esgeri öldi, «wýetnam batgalygyndan» çykyp bilmediler.

Amerikanyň wýetnam urşy döwrüniň goranmak ministri Robert Maknamaranyň ýolbaşçylygyndaky komissiýa 1945-1967-nji ýyllar aralygynda amerikan-wýetnam gatnaşyklary boýunça ähli maglumatlary öz içine alýan giňişleýin gizlin maglumatnama taýýarlady. Harby analitik Daniel Ellsberg bu maglumatnamada amerikan döwlet işgärleriniň we ýolbaşçylarynyň halka yzygiderli ýalan sözläp gelyändigini gördi. Maglumatlar bir ýarym ýyllap Ellsbergiň elinde galdy!

■ PREZIDENT NIKSONYŇ GURAN ÝÖRITE BIRLIGI

...«**New York Times**» 1971-nji ýylyň 13-nji iýunynda taryha «**Pentagon Papers**» («Pentagon resminamalary») diýip geçjek iş bukjanyň birinji bölümini çap etdi. Nikson «New York Times» gazetini telegramma ugradyp, muny gyssagly bes etmegi talap etdi. Yzyndan sud hem karar çykardy.

«New Ýork Times» boýun egmedi. Çap gadagançylygy girizilen maglumatlar «Washington Post» gazetini başlyklaýyn, ýene-de on sekiz gazetini redaksiýasyna gitdi. Niksonyň hökümeti mundan köp maglumaty aýan edilmeginiň önüni almak üçin «**Ak Tamyň gurnaýjylary**» («White House Plumbers») atly gizlin birlik döretdi.

«Gurnaýjylara» Niksonyň içerki syýasat boýunça geňeşçisi **Jon Erlihman** başlyklyk edýärdi. Onuň önünde goýlan wezipe şundan ybaratdy:

«Ýörite birlik» Ellsbergiň ruhy näsaglygy bolan adamdygyny orta atmak üçin, Kaliforniýadaky şahsy psihiatristiniň ofisine girip, onuň şahsy medisina resminamalaryny ele geçirmäge-de

synanşypdy. Barybir paşmady! Kyrk ýedi jiltiden ybarat maglumatlar çap edildi... Oýun şondan soň başlady... Adalat ministri we prokraturanyň bir sülçüsi «gurnaýjylaryň» kimdigini anyklady.

2). “Ak Tamyň gurnaýjylarynyň» hor-hory Niksonyň döwründe hiç ýatarly däldi...

1972-nji ýylyň 17-nji iýunynda baş «gurnaýjy» Uotergeýt binasyndaky Demokratik partiýanyň merkezine diňleme abzallaryny ýerleşdirjek bolup durka ele salyndy. Daşyndan seredeniňde ogurlyk bolýan ýalydy... Emma... Adalat ministri **Elliot Riçardson** we prokuraturanyň sülçüsi **Arçibald Koks** ogurlykda güman edilýän baş şübheliniň kimdigini orta çykardy welin... 1972-nji ýylyň 19-njy iýunynda «Washington Post» gûman edilýänleriň arasynda Respublikan partiýanyň agzalarynyň ýokary düzümden howpsuzlyk işgäriniň bardygyny ýazdy. Ak tamyň geňeşçisi **Jon Din** Uotergeýt komissiýasyna galmagaly örtmek üçin Nikson bilen otuz baş gezek gepleşik geçirendigini aýtdy. 1974-nji ýylyň 8-nji awgustynda-da Riçard Nikson öz islegi bilen işden gitdi.

“Uotergeýt” galmagalynyň salgylanýan çeşmesi «**Deep Throat**»-dy («Çuň bokurdak»). «Çuň bokurdak» «Uotergeýt» dawasyny öwrenýän «Washington Post» gazetiniň žurnalistler **Karl Bernstine** we **Bob Wudworda** derňew işine dahylly möhüm maglumatlary beripdi. ABŞ-nyň Federal Derňew býurosynyň (FBI) başlygynyň öňki kömekçilerinden **Mark Felt** 2005-nji ýylda «çuň bokurdagyň özüdigini» mälim etdi. «Gurnaýja» garşy žurnalist diýip, sözüme dowam edeliň...

“Syndyrylan we bähbitçil metbugat wagtyň geçmegi bilen özüne meňzeş adam sürüsini döredýär.”

3). “Ak Tamyň gurnaýjylaryndan” söz açmagymyň bir sebäbi bar! Her bir ýurt öz «gurnaýjylaryna» garşy göreşmelidir. 1904-nji ýylda «**The North American Review**» gazetinde ýazan makalasynda adyna her ýyl gowşurylýan baýragy bolan žurnalist **Josef Pulitzer** şeýle diýýär:

“Respublikamyz we gazetleri ýa-da bilelikde belende galarlar ýa-da bilelikde çökerler. Diňe bähbitçilikden daş, garaşsyz, jemgyýetçilik hyzmatyna jür metbugat jemgyýetiň bähbidini we ärdemliligini gorap bilýändir. Hut şu ärdemliligiň ýok ýerinre islendik hökümet kezzapdyr we oýunbazdyr. Synyk, bähbitçil, demagog metbugat bolsa wagtyň geçmegi bilen özüne meňzeş adam sülsadyny döredýär.”

Aýtunç ERKIN.

«SÖZCÜ» gazetini, 24.11.2019 ý. Taryhy makalalar